

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sekretarz Stanu
Ryszard Bartosik

Warszawa, 16 listopada 2023 r.
znak sprawy: DPB.bk.541.54.2023
telefon: 22 623 12 34
e-mail: sekretariat.dpb@minrol.gov.pl

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

**Dotyczy: stanowiska Zarządu Lubelskiej Izby Rolniczej w sprawie wyłączenia
w nowej Wspólnej Polityce Rolnej obowiązku ugorowania 4% gruntów ornych.**

Szanowny Panie Prezesie,

odpowiadając na pisma przekazujące stanowisko Zarządu Lubelskiej Izby Rolniczej z dnia 16 i 30 października w sprawie wyłączenia w nowej Wspólnej Polityce Rolnej obowiązku ugorowania 4% gruntów ornych, przekazuję następujące informacje.

Obowiązek ugorowania 4% gruntów ornych jest elementem wymogów normy GAEC 8 w ramach warunkowości, która została określona w przepisach rozporządzenia (UE) nr 2021/2115 (1). Zarówno norma GAEC 8, jak i warunkowość są obowiązkowe do wdrożenia dla krajów członkowskich. Natomiast do polskiego porządku prawnego norma GAEC 8 została wprowadzona w Planie Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR), który na podstawie przepisów ww. rozporządzenia podlegał zatwierdzeniu przez Komisję Europejską.

Norma GAEC 8 obejmuje m. in. obowiązek przeznaczenia określonego odsetka powierzchni gruntów ornych na obszary i elementy nieprodukcyjne. Skutkiem prac na forum UE nad zapisami ww. rozporządzenia, w których Polska brała intensywny

udział, jest m. in. możliwość realizacji normy GAEC 8 za pomocą nie tylko obszarów i elementów nieprodukcyjnych, ale częściowo również za pomocą międzyplonów i upraw wiążących azot, spełniających określone warunki. Zgodnie z PS WPR i rozporządzeniem krajowym w sprawie norm (2), wymóg przeznaczenia 4% na obszary lub obiekty nieprodukcyjne może być realizowany nie tylko poprzez grunty ugorowane ale również poprzez: rowy, oczka wodne, miedze śródpolne i strefy buforowe, żywopłoty, pasy gruntów zadrzewionych, zadrzewienia liniowe, pojedyncze drzewa, zagajniki śródpolne i pasy gruntów wzdłuż obrzeży lasu, spełniające określone kryteria. Lista obszarów i elementów nieprodukcyjnych jest co do zasady wzorowana na liście obowiązującej do 2022 r. w ramach obowiązku utrzymywania obszarów EFA w ramach zazielenienia, z pewnymi modyfikacjami.

W efekcie, w gospodarstwach o powierzchni powyżej 10 ha gruntów ornych, norma GAEC 8 nakłada obowiązek przeznaczenia:

- co najmniej 4% powierzchni tych gruntów na obszary lub obiekty nieprodukcyjne spełniające określone warunki, lub
- w przypadku gdy co najmniej 4% powierzchni gruntów ornych obejmują międzyplony ścierniskowe lub ozime lub wsiewki lub rośliny bobowate, spełniające określone warunki, w tym uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin – co najmniej 3% powierzchni gruntów ornych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne.

W przypadku gruntów ugorowanych nie mogą być na nich stosowane środki ochrony roślin oraz nie może być prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 lipca. W przypadku gruntów ugorowanych z roślinami miododajnymi (wysianych z konkretnych gatunków roślin miododajnych określonych w przepisach krajowych) nie mogą być na nich stosowane środki ochrony roślin oraz nie może być prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, z wyłączeniem pasiek, w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 sierpnia.

Z obowiązku przeznaczenia minimalnego udziału powierzchni gruntów ornych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne wyłączone są gospodarstwa:

- w których więcej niż 75% powierzchni gruntów ornych jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, lub ugorowanych, lub wykorzystywanych do uprawy roślin bobowatych, lub
- w których więcej niż 75% powierzchni użytków rolnych stanowią trwałe użytki zielone lub jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, lub
- o powierzchni gruntów ornych do 10 ha.

Jak wynika z powyższego, nie ma obecnie możliwości usunięcia normy GAEC 8. W tym kontekście warto zwrócić uwagę, że w 2023 roku, na podstawie czasowego odstępstwa (3) umożliwionego przez Komisję Europejską, na wniosek Polski i innych państw członkowskich, można było prowadzić produkcję na ugorach realizujących normę GAEC 8 z wyjątkiem uprawy kukurydzy, soi i zagajników o krótkiej rotacji. Odstępstwo umożliwiało elastyczne wykorzystanie gruntów ornych do produkcji żywności i służyło zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego w obliczu konfliktu zbrojnego w Ukrainie.

Część państw członkowskich, w tym Polska, widzi zasadność utrzymania odstępstwa od normy GAEC 8 w 2024 r. ze względu na niekorzystne warunki pogodowe, trudną sytuację rynkową i wpływ wojny w Ukrainie na sytuację rolników. Stosowne wnioski zostały już złożone do Komisji Europejskiej, jednak na chwilę obecną nie ma jej zgody na wdrożenie odstępstwa od normy GAEC 8 w 2024 r. Niemniej temat ten jest nadal analizowany przez służby Komisji.

Odnosząc się do propozycji wprowadzenia alternatywnych rozwiązań utrzymania 4% gruntów ugorowanych, należy zauważyć, że wymogi normy zakładają (informacja powyżej) wyłączenie gospodarstw rolnych posiadających określone powierzchnie gruntów ornych mogących służyć jako baza paszowa dla zwierząt.

Odnosząc się do uznania „łąk kwietnych” w ramach ekoschematu jako powierzchni nieprodukcyjnych, uprzejmie wyjaśniam, że zgodnie z zapisami w Planie Strategicznym oraz rozporządzeniem ws. ekoschematów (4), płatności do obszarów z roślinami miododajnymi są przyznawane do powierzchni gruntów ornych, z wyłączeniem powierzchni obszarów nieprodukcyjnych będących gruntami

ugorowanymi z roślinami miododajnymi, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 55 ust. 1 ustawy o Planie Strategicznym (5).

Zgodnie z przepisami rozporządzenia ws. ekoschematów, płatności w ramach tego ekoschematu przysługują, jeżeli rolnik utworzył obszar z roślinami miododajnymi poprzez wysianie mieszanki składającej się co najmniej z dwóch określonych w przepisach gatunków roślin miododajnych, z tym że mieszanka ta obejmuje co najmniej jeden gatunek roślin miododajnych z gatunków tzw. nieprodukcyjnych, a gatunki roślin miododajnych z gatunków „produkcyjnych” nie są dominujące w tej mieszance. Wymogi ekoschematu zakazują prowadzenia produkcji rolnej, z wyjątkiem prowadzenia pasiek, w tym: wypasu i koszenia oraz stosowania nawozów i środków ochrony roślin w terminie do dnia 31 sierpnia.

Zgodnie z wcześniejszą korespondencją w sprawie derogacji, ze względu na niekorzystne warunki pogodowe, trudną sytuację rynkową i wpływ wojny w Ukrainie na sytuację rolników, resort rolnictwa widzi zasadność odstępstw nie tylko od normy GAEC 8, lecz również od GAEC 7 w 2024 r. Stosowne wnioski o przedłużenie derogacji były przez Polskę wraz z innymi krajami zgłaszane do Komisji Europejskiej i były przedmiotem posiedzeń Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w czerwcu, lipcu i październiku br.

Jednakże nie wszystkie państwa członkowskie poparły propozycję utrzymania odstępstw od stosowania wybranych norm GAEC. Do chwili obecnej nie ma również pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej na wdrożenie derogacji w 2024 r.

Z wyrazami szacunku

Ryszard Bartosik

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych

z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1);

- (2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania (Dz. U. poz. 478);
- (3) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2022/1317 z dnia 27 lipca 2022 r. ustanawiającym odstępstwa od rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 w odniesieniu do stosowania norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (norm GAEC) 7 i 8 w odniesieniu do roku składania wniosków 2023 (Dz. Urz. UE L 199 z 28.07.2022, str. 1);
- (4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy finansowej w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 493 i 1926);
- (5) ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. poz. 412 i 1530).